आकृष्यमाणइति हरिःसर्वदुःखसंहर्त्ताखलसंहर्त्ताचा गोविंदगवांइंद्रियाणांविंदतीतिविंदोलब्धा सर्वेंद्रियचालकत्वात्सन्निहितोमांकथंनजानासि सन्निहितोप्यशक्तःकिंकुर्यादतआह द्वारकावासिन्निति एकरात्रेणैवस्वीयान्आपदःसकाशादुद्धर्तुंसमुद्रमध्येपुरीनिर्माणंतांपुरींप्रतिसर्वनगरस्ययुगपत्प्रापणंचकुर्वतस्तवममत्राणमीषत्करमित्यर्थः ननुसन्निहितःशक्तश्चकिमितिदुष्टाननुगृह्णीयादतआह कृष्णस्मृतमात्रएवसर्वदोषकर्षण ननुतथापिअनृतंसाहसंमायामूर्खत्वमतिलोभता अशौचंनिर्दयत्वंचस्त्रीणांदोषाःस्वभावजाइत्युक्तेःस्वाभाविकस्त्रीदोषोनापनेतुंशक्यः नह्याशीविषदंष्ट्राऽमृतस्रवाकर्त्तुंशक्येत्यतआह गोपीजनप्रिय नरेषुतावदत्यंतंनीचागोपाःतत्स्त्रियस्तुततोपिनीचतरास्तास्वपितवानुग्रहोदृश्यतेकिमुतमादृश्यांत्वदेकशरणायांत्वयैवराजसूयाभिषेकेणानुगृहीतायामितिभावः ॥४१॥ केशव कश्चअश्वईशश्चब्रह्मविष्णुरु

वैशंपायनउवाच आकृष्यमाणेवसनेद्रौपद्याचिंतितोहरिः ॥ गोविंदद्वारकावासिन्कृष्णगोपीजनप्रिय ॥ ४१ ॥ कौरवैःपरिभूतांमांकिंनजानासिकेशव ॥
हेनाथहेरमानाथव्रजनाथार्तिनाशन ॥ कौरवार्णवमग्नांमामुद्धरस्वजनार्दन ॥४२॥ कृष्णकृष्णमहायोगिन्विश्वात्मन्विश्वभावन॥प्रपन्नांपाहिगोविंदकुरुमध्येवसीदतीं॥४३ ॥ इत्यनुस्मृत्यकृष्णंसाहरिंत्रिभुवनेश्वरं ॥ प्रारुदद्दुःखिताराजन्मुखमाच्छाद्यभामिनी ॥४४॥ याज्ञसेन्यावचःश्रुत्वाकृष्णोगद्गरितोभवत् ॥ त्यक्त्वाशय्यासनंपद्भ्यांकृपालुः कृपयाभ्यगात् ॥ ४५ ॥ कृष्णंचविष्णुंचहरिंनरंचत्राणायविक्रोशतियाज्ञसेनी ॥ ततस्तुधर्मोतरितोमहात्मासमावृणोद्वैविविधैःसुवस्त्रैः ॥४६॥ आकृष्यमाणेवसनेद्रौपद्यास्तुविशांपते ॥ तद्रूपमपरंवस्त्रंप्रादुरासीदनेकशः ॥ ४७ ॥ नानारागविरागाणिवसनान्यथवैप्रभो ॥ प्रादुर्भवंतिशतशोधर्मस्यपरिपालनात् ॥४८॥ ततोहलहलाशब्दस्तत्रासीद्घोरदर्शनः॥ तद्द्भुततमंलोकेवीक्ष्यसर्वेमहीभृतः ॥ शशंसुर्द्रौपदींतत्रकुत्संतोधृतराष्ट्रजं ॥ ४९ ॥ शशापतत्रभीमस्तुराजमध्येबृहत्स्वनः ॥ क्रोधाद्विस्फुरमाणौष्ठोविनिष्पिष्यकरेकरं ॥ ५० ॥ भीमउवाच इदंमेवाक्यमादध्वंक्षत्रियालोकवासिनः ॥ नोक्तपूर्वंनरैरन्यैर्नचान्योयद्वदिष्यति ॥ ५१ ॥ यद्येतदेवमुक्त्वाहंनकुर्यांपृथिवीश्वराः ॥ पितामहानांपूर्वेषांनाहंगतिमवाप्नुयाम् ॥ ५२ ॥

द्राःतैःसहवातिगच्छतीतिकेशवब्रह्मादीनामपिप्रवर्त्तकतदात्मकेति अतःसर्वथात्वंमामनुगृह्णीष्वेतिभावः आर्त्तिनाशनेतिगोवर्द्धनोद्धरणदावाग्निपानादिनाव्रजवासिनामार्त्तिस्त्वयैवयथानाशितातथाममाप्यार्तिंनाशयेतिभावः ॥ ४२ ॥ विश्वात्मन् विश्वांतर्यामिन्नित्यर्थः विश्वभावन विश्वकर्त्तः अंतर्यामित्वेनशत्रुंवाऽस्मिन्नर्थेउदासीनंकुरु अथवाविश्वकर्तृत्वेनवस्त्राणिबहूनिसमर्पयेतिभावः ॥ ४३ ॥ भामिनी दीप्तिमती स्वस्मिन्भगवदनुग्रहनिश्चयात्शत्रूनगणयंतीत्यर्थः ॥ ४४ ॥ गद्गरितःकरुणातिशयाद्रद्रदकंठः ॥ ४५ ॥ धर्मोतरितःधर्मएवअंतरंवस्त्रंतद्भावंगतवान् गत्वाचतांवस्त्रपूगैःसमावृणोच्च ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ नानारागाणिचविरागाणिकेवलश्वेतानिच नास्त्यकार्यंकदर्याणांनास्त्यक्षाम्यंमहात्मनां नास्त्युपेक्ष्योहरेर्भक्तइतिद्यूतेप्रदर्शितं ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ शशापशपथंकृतवान् ॥ ५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥

Digitized by Google